

clàssic

Shirley Anita Chisholm

Congressista dels EUA,
10 d'agost de 1970

En defensa de l'esmena per la igualtat de drets

Shirley Anita Chisholm (1924-2005) va ser la primera dona afroamericana congressista dels EUA, així com la primera dona afroamericana candidata a les primàries demòcrates a la presidència. La seva lluita i compromís la van convertir en un referent del feminisme i la lluita pels drets civils.

La *Equal Rights Amendment* (ERA) [Esmena per la igualtat de drets] va ser al centre d'una de les grans controvèrsies polítiques als EUA des de 1923, quan es va plantejar per primera vegada, i continua enfrontant els camps progressista i conservador. Durant dècades, legisladors contraris a la igualtat de drets la van tenir en letargia. L'ERA, gràcies a l'activisme feminista, tenia a la dècada de 1970 un gran consens bipartidista que feia previsible la seva aprovació i ratificació per part dels diferents estats dels EUA, fins que l'oposició conservadora va dur a terme una ferotge campanya en contra per defensar el paper tradicional de la dona. Aquesta campanya va fer tirar enrere diversos estats fent que

l'aprovació quedés suspesa. Encara avui no s'ha ratificat.

Tot i aquestes tribulacions, el discurs de Chisholm en defensa de l'ERA es manté com una referència lluminosa en la lluita per traduir la igualtat de drets entre homes i dones en llei.

Senyor president, la Resolució Conjunta 264 de la Cambra de Representants, que tractem aquí avui i que preveu la igualtat legal tant per a homes com per a dones, probablement representa una de les oportunitats més clares que tindrem per declarar la nostra fe en els principis que varen donar forma a la nostra Constitució. Proporciona una base legal per atacar la forma de prejudici més subtil, més generalitzada i més institucionalitzada que existeix. La discriminació contra les dones, únicament per raó del seu sexe, està tan estesa que a moltes persones els hi sembla normal, natural i correcta. L'expressió jurídica dels prejudicis per raó de creença religiosa o política han esdevingut un problema menor a la nostra societat. Els prejudicis basats en la

raça es troben, com a mínim, sota escomesa sistemàtica. Hi ha motius per a l'optimisme que començaran a extingir-se amb l'actual generació més vella. És hora d'actuar per assegurar la plena igualtat d'oportunitats a aquelles ciutadanes que, encara que són majoria, pateixen les restriccions que habitualment s'imposen a les minories: les dones.

L'argument que aquesta esmena no resoldrà el problema de la discriminació de sexe no és pertinent. Si l'argument es fes servir en contra d'una proposta de llei de drets civils, com s'ha fet en el passat, el perjudici que hi hauria darrere faria vergonya. Per descomptat, les lleis no eliminarien els prejudicis del cor dels éssers humans. Però aquesta no és raó per permetre que els prejudicis continuïn consagrats a les nostres lleis, per perpetuar la injustícia mitjançant la inacció.

L'esmena és necessària per aclarir innombrables ambigüitats i inconsistències en el nostre sistema legal. Per exemple, la Constitució empara les garanties processals en les esmenes cinquena i catorzena. Però l'aplicació de les garanties proces-

sals pel que fa a les distincions entre sexes no està clara. Les dones estan excloses d'algunes universitats estatals. En alguns estats, a una dona casada que es dedica a un negoci independent se li imposen restriccions. Les dones poden no ser seleccionades per a certs jurats. A les dones, fins i tot, se'ls imposa sancions penals més greus que als homes que cometen el mateix delictes.

Quins efectes legals reals tindria l'esmena sobre la igualtat de drets? L'esmena sobre la igualtat de drets dictaria només les relacions entre l'Estat i els seus ciutadans, no pas en les relacions entre particulars.

L'esmena seria en gran part d'aplicació automàtica, és a dir, que en cas de conflicte amb qualsevol llei federal o estatal, aquesta quedaria sense efecte un any després de la data de ratificació, sense necessitar cap més acció per part del Congrés o de les legislatures estatals.

Aquells que s'oposen a l'esmena afirmen que la seva ratificació crearia un estat de confusió en dret i donaria lloc a molts litigis per establir-ne el significat. Aquesta objecció ignora la influència dels antecedents legis-

latius pel que fa a la determinació d'intencions, així com les activitats recents de molts grups que preparen canvis legislatius en aquest sentit.

Les lleis laborals estatals que s'apliquen només a les dones, com per exemple les que limiten les hores de treball i els pesos a aixecar, quedarien inoperants, tret que la legislatura les modifiqui per aplicar-les als homes. A partir de principis de 1970, a la majoria dels estats hi hauria algunes lleis que es veurien afectades. No obstant això, en realitzar-se amb tanta rapidesa els canvis legislatius a conseqüència del títol VII de la Llei de drets civils de 1964, probablement quan es faci efectiva l'esmena d'igualtat de drets ja no quedaria cap llei estatal en conflicte.

En qualsevol cas, des de fa anys, hi ha hagut gran controvèrsia sobre la utilitat per a les dones d'aquestes lleis laborals estatals. Mai no hi ha hagut cap dubte que han imposat dificultats a les dones que necessiten o volen fer hores extres, o a dones que necessiten o volen llocs de treball millor remunerats, i no hi ha proves convincentes sobre quantes dones es beneficien de la política arcaica de

les lleis. Després que fou derogada la llei d'hores laborals de Delaware al 1966, no va pas haver-hi queixes de dones davant de cap de les agències de l'Estat a les quals se n'haguessin pogut plantejar.

S'haurien de revisar les lleis de jurats que no obliguen igualment a les dones al deure de prestar servei de jurat.

La Llei de selecció pel servei [militar], hauria d'incloure les dones, però les dones no estarien obligades a servir a les Forces Armades on no siguin aptes, més del que s'exigeix als homes per servir. El servei militar, tot i ser una gran responsabilitat, no està exempt de beneficis, especialment per als homes joves amb educació o formació limitades. Des de l'octubre de 1966, 246.000 joves que no complien els requisits mentals o físics normals han tingut l'oportunitat per formar-se i corregir problemes físics. Aquesta oportunitat no existeix per a les seves germanes. Només les noies que hagin acabat el batxillerat i que compleixen uns estàndards elevats en la prova educativa poden ser voluntàri-

es. La ratificació de l'esmena no permetria l'aplicació de requisits majors a les dones.

A la prestació de supervivència hi tindrien dret els marits de les treballadores de la mateixa manera que les dones dels treballadors hi tenen dret. Aquesta entra en conflicte amb la llei de la Seguretat Social i les lleis de jubilació de la funció pública i de les pensions militars.

Les escoles públiques i les universitats no es podrien limitar a un sexe i no podrien aplicar diferents requisits d'admissió entre homes i dones. Les lleis que exigeixin penes de presó més llargues per a les dones que per als homes no serien vàlides, i s'haurien d'oferir igualtat d'oportunitats per a la rehabilitació i la formació professional a les institucions penitenciàries públiques.

S'haurien d'harmonitzar les diferents edats de majoritat en funció del sexe.

Els organismes governamentals federals, estatals i altres estarien obligats a seguir pràctiques no discriminatòries en tots els aspectes d'ocupació, incloent-hi el personal

docent d'escoles públiques i d'universitats estatals.

Quins serien els efectes econòmics de l'esmena sobre la igualtat de drets? Els efectes econòmics directes serien menors. Si encara es mantenen lleis laborals que només s'apliquen a les dones, llur modificació o derogació presentaria oportunitats a les dones d'accedir a llocs de treball millor remunerats a les indústries manufactureres. Les majors oportunitats per a les dones d'accés a les escoles públiques de formació professional i de postgrau també tendrien a oferir accés a millors feines per a les dones.

Els efectes indirectes podrien ser molt més importants. El fet de centrar l'atenció pública en la greu discriminació legal, econòmica i social vers les dones mitjançant audiències i debats a les legislatures federals i estatals, donaria lloc a canvis d'actitud de pares, educadors i empresaris, els quals provocarien canvis econòmics substancials a llarg termini.

El prejudici sexual perjudica en els dos sentits. Els homes són oprimits pel que fa als requisits de la Llei de

selecció pel servei [militar], a la tutela legal obligada dels menors, i a les lleis de pensió d'aliments. Ambdós sexes, crec, haurien de ser subjectes al deure de servir i defensar aquest país quan sigui necessari.

Cadascú té la responsabilitat del manteniment de la mainada.

Existeixen objeccions a l'eliminació de les lleis que protegeixen les treballadores. Ningú acceptaria llur explotació. Però, què hi té a veure el sexe? Les condicions de treball i els horaris que són perjudicials per a les dones també són perjudicials per als homes; els salaris injustos per a les dones són injustos per als homes. Les lleis que limiten l'ocupació en funció del sexe són irracionals, i la prova d'això és llur discrepància entre estat i estat. Les característiques físiques dels homes i les dones no són immutables, sinó que abasten dos grans intervals que se superposen força. Crec que és obvi que una dona robusta podria ser més apta per al treball físic que un home feble. L'elecció de l'ocupació seria determinada per les capacitats individuals i les recompenses per un treball igual haurien de ser iguals.

Tot plegat es redueix al següent: les distincions artificials entre persones han de ser suprimides de la llei. La discriminació legal entre sexes es basa, en gairebé tots els casos, en visions obsoletes de la societat i creences precientífiques sobre la psicologia i la fisiologia. És hora d'escombrar aquestes relíquies del passat i alliberar-ne les generacions futures.

Les agències i institucions federals responsables de l'aplicació de les lleis d'igualtat d'oportunitats necessiten dotar-se d'autoritat per via d'una esmena constitucional. La Llei de drets civils de 1964 i la Llei d'igualtat salarial de 1963 no són suficients; tenen una cobertura limitada. Per exemple, una exclou les docents i l'altra deixa fora les dones administratives i professionals. La Comissió d'Igualtat d'Oportunitats d'Ocupació no ha demostrat ser una eina adequada, amb el seu poder limitat a la investigació, la conciliació i les recomanacions al Departament de Justícia. En els casos que ha tractat pel que fa a la discriminació sexual, ha fracassat en més de la meitat. El Departament de Justícia ha estat encara menys efectiu. Només s'ha

intervingut en un cas de discriminació per raó de sexe, i aquest era per una qüestió de procediment. En un segon cas, en què es va al·legar discriminació tant sexual com racial, es va donar molt més pes a l'acusació de prejudicis racials.

No s'hauria de citar aquí proves de discriminació per raó de sexe. Estan disponibles entre les xifres d'ocupació i de salaris del Departament de Treball per a qualsevol que encara tingui dubtes. L'eliminació de la discriminació implicarà tants canvis en les nostres lleis estatals i federals que, sense l'autoritat i l'impuls d'aquesta esmena proposada, potser trigarà 194 anys més. No podem ser partícips en la continuació de la demora. És evident que ara és l'hora que quedi constància en aquesta Cambra de la màxima expressió de la igualtat d'oportunitats que van professar els nostres pares fundadors.

Ho professaven, però no ho asseguraven per a les seves filles, com pretenien fer pels seus fills. La Constitució que van escriure estava dissenyada per protegir els drets dels ciutadans homes blancs,

ja que no hi havia ni pares fundadors negres, ni tampoc hi havia mares fundadores —una pena, en ambdós aspectes. No és massa tard per acabar la feina que van deixar sense fer. Avui, aquí, hauríem de començar a fer-la.

judicis sexuals impedeixin als homes i les dones reconèixer-se mútuament la humanitat essencial dels altres, nodrits per institucions legals i socials, la societat en el seu conjunt continuarà sent menys del que podria arribar a ser d'una altra manera». ■

Per concloure, voldria puntualitzar quelcom. Els efectes socials i psicològics seran inicialment més importants que els resultats legals o econòmics. Com ha assenyalat Leo Kanowitz: *«Les normes de dret que tracten dels sexes produeixen inevitablement per se efectes de gran calat sobre els aspectes socials, psicològics i econòmics de les relacions entre homes i dones més enllà dels límits estrets de les cambres legislatives i els tribunals. Mentre els sistemes jurídics organitzats, les institucions socials més respectades i temudes alhora, continuïn diferenciant clarament, en el tractament o en les paraules, entre homes i dones sobre la base de distincions irrellevants i creades artificialment, la probabilitat que homes i dones arribin a considerar-se els uns als altres principalment com a éssers humans i només secundàriament com a representants d'un sexe o altre, continuarà sent remot. Mentre els pre-*